

ODPOWIEDZIALNE ZAKUPY: FAIRTRADE W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH

KOGO DOTYCZĄ ZAMÓWIENIA PUBLICZNE?

Zamówienia publiczne to podstawowa forma wydatkowania pieniędzy publicznych.

Zamówienia publiczne stosują **na przykład**

**gmina, powiat, samorząd województwa,
ministerstwo, publiczny szpital czy szkoła**

chcące zlecić usługi, roboty budowlane lub zakupić towary.

Podobnie firmy prywatne czy organizacje pozarządowe **wydające pieniądze publiczne.**

UDZIELANIE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Ustawa z dn. 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych

(tekst jedn. Dz. U. 2018 poz. 1986 z późn. zm.)

- Ustawie PZP podlegają wszystkie **zamówienia o wartości przekraczającej 30 tys. euro netto.**
- Zamówienia o mniejszej wartości udzielane są w sposób określony przez zamawiającego (zgodny z ogólnymi zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych).

WARTOŚĆ ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

W 2018 roku w Polsce łączna wartość zamówień publicznych o jednostkowej wartości powyżej 30 tysięcy euro netto wyniosła

202,1 mld zł (prawie 10% PKB)

Ponad 33 tys. zamawiających udzieliło blisko 140 tys. zamówień publicznych.

Zamówienia o wartości jednostkowej nieprzekraczającej 30 tys. euro netto wyniosły

ok. 36,6 mld zł

ZRÓWNOWAŻONE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE (ZZP)

ZZP to podejście, zgodnie z którym zamawiający uwzględniają przy udzielaniu zamówień **możliwości osiągnięcia dodatkowych korzyści:**

- **społecznych** (społeczne zamówienia publiczne)
i/lub
- **środowiskowych** (zielone zamówienia publiczne)

KORZYŚCI SPOŁECZNE I ŚRODOWISKOWE

Korzyści społeczne:

- dostępność przedmiotów zamówień dla osób z niepełnosprawnościami
- projektowanie z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników
- zatrudnianie do realizacji zamówienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ich integracja społeczna i zawodowa
- godna praca i płaca
- **Sprawiedliwy Handel – wspieranie marginalizowanych producentów z krajów globalnego Południa**

Zielone zamówienia publiczne:

- stosowanie technologii, urządzeń czy produktów, które są przyjazne dla środowiska naturalnego (np. wymagające mniejszego zużycia energii lub wody, emitujące mniej szkodliwych substancji takich jak dwutlenek węgla)

DLACZEGO WARTO STOSOWAĆ ZZP? (1)

- **wkład w spójność polityk publicznych** – państwo polskie oraz UE wspierają ubogie społeczności z krajów globalnego Południa, np. w ramach programu „Polska Pomoc”. Nabywanie przez instytucje publiczne np. kawy z certyfikatem Fairtrade oznacza dodatkowe wsparcie w realiach rynkowych poprzez prowadzenie z krajami globalnego Południa partnerskich i sprawiedliwych relacji handlowych.
- **realizacja globalnych Celów Zrównoważonego Rozwoju** dotyczących m.in. zrównoważonej konsumpcji i produkcji (Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji – zalecenie 12.7 dotyczące „*promocji praktyk w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych*”).

DLACZEGO WARTO STOSOWAĆ ZZP? (2)

- **wyraz odpowiedzialności** za społeczeństwo i środowisko naturalne
- **narzędzie do rozwiązywania wielu problemów** społecznych i ekologicznych w skali lokalnej, krajowej i globalnej
- **sposób zwiększenia efektywności wydatkowania środków publicznych** – za te same lub niewiele większe pieniądze osiągnane są dodatkowe korzyści społeczne i/lub środowiskowe

DLACZEGO WARTO STOSOWAĆ ZZP? (3)

- **źródło oszczędności** w wydatkach publicznych przeznaczanych na rozwiązywanie problemów społecznych czy środowiskowych
- **sposób upowszechniania wśród wykonawców odpowiedzialności społecznej i ekologicznej** poprzez wymaganie od nich stosowania odpowiednich rozwiązań
- **forma popularyzowania współodpowiedzialności** za zrównoważony rozwój

ODPOWIEDZIALNE WYDATKOWANIE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

- Osiągnięcie tych efektów zależy przede wszystkim od skali i powszechności stosowania zrównoważonych zamówień publicznych.
- Jeżeli zamawiający będą coraz częściej świadomie stosować wymagania, by przy realizacji zamówienia publicznego używano produktów z certyfikatem **Fairtrade**, to jest szansa, że będą one częściej wykorzystywane i co ważne – kojarzone z odpowiedzialnym wydatkowaniem środków publicznych.

ZRÓWNOWAŻONE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE (ZZP)

Od 2016 roku jednym z rozwiązań w zakresie ZZP stosowanym w Polsce jest

oznakowanie społeczne

Jednym z certyfikatów potwierdzających spełnianie standardów społecznych i środowiskowych jest

Fairtrade

związany z systemem certyfikacji produktów Sprawiedliwego Handlu prowadzonym przez Fairtrade International

OZNAKOWANIE W PZP

Art. 30a Prawa zamówień publicznych:

Zamawiający może **wskazać w opisie przedmiotu zamówienia lub w kryteriach oceny ofert stosowanie przez wykonawcę w realizacji zamówienia produktów lub usług posiadających oznakowanie**, czyli zgodnie z art. 2 pkt 16 zaświadczenie, poświadczenie lub każdy inny dokument potwierdzający, że obiekt budowlany, produkt, usługa, proces lub procedura spełniają określone wymogi.

- Istotnym warunkiem jest dostępność, która w połączeniu z zasadą konkurencyjności oznacza, że w Polsce mogą być wykorzystywane certyfikaty, o które mogą się ubiegać podmioty przynajmniej ze wszystkich krajów UE i EOG.

OZNAKOWANIE SPOŁECZNE

Wymogi związane ze stosowaniem określonego oznakowania mogą wiązać się ze spełnianiem standardów społecznych przy produkcji czy świadczeniu usługi lub dostawy (np. przestrzeganie praw człowieka, prawa pracy).

Często dotyczy to również spełniania kryteriów środowiskowych lub też stosowania zasad

Sprawiedliwego Handlu. Są to tak zwane

oznakowania/ etykiety/ certyfikaty społeczne

STOSOWANIE OZNAKOWAŃ

- Stosowanie oznakowań daje zamawiającemu, a także odbiorcom produktów czy usług, **możliwość potwierdzenia**, że w całym łańcuchu dostaw (od producenta przez dostawcę do wykonawcy zamówienia, który składa ofertę w przetargu publicznym) **wykorzystywane są produkty czy usługi spełniające określone kryteria społeczne i/lub środowiskowe**.
- Zamawiający sam podejmuje decyzję o zastosowaniu oznakowania społecznego – nie musi się z niej tłumaczyć, bo taką możliwość daje mu prawo unijne i krajowe.
- Oznakowanie społeczne może być stosowane w zamówieniach udzielanych w oparciu o PZP, ale można wykorzystać to rozwiązanie także przy udzielaniu zamówień o wartości do 30 tys. euro netto, w przypadku których nie obowiązuje stosowanie PZP.

JAK WSKAZYWAĆ OZNAKOWANIA W PRZETARGACH?

- Zamawiający musi wskazać **konkretne certyfikaty** (np. znak Fairtrade) – podając ich nazwy albo wymieniając standardy społeczne, które spełniają.

Jak wskazać wymagane oznakowanie:

- **W opisie przedmiotu zamówienia** można postawić wykonawcy warunek, aby w realizacji zamówienia wykorzystał produkty lub usługi z certyfikatem społecznym (np. w przypadku usługi cateringowej – wymóg, aby serwowana podczas szkolenia kawa miała **oznakowanie Fairtrade**).
- **W kryteriach oceny ofert** zamawiający przyznaje dodatkowe punkty za to, że wykonawca zobowiąże się do wykorzystania produktów czy usług z certyfikatem społecznym (np. w ramach usługi cateringu można wykorzystać produkty spożywcze, takie jak kawa, herbata czy cukier **ze znakiem Fairtrade**, za co będą przyznane dodatkowe punkty).

WARUNKI DOT. STOSOWANIA OZNAKOWANIA W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH (1)

Należy brać pod uwagę jedynie takie oznakowania, które **spełniają łącznie 5 warunków** wskazanych w art. 30a PZP:

- 1) obejmują kryteria związane z przedmiotem zamówienia, np. dotyczące kawy i herbaty, które mają być wykorzystane w ramach realizacji zamówienia, a nie innych produktów czy usług.
- 2) kryteria uzyskania certyfikatu muszą być obiektywnie weryfikowalne i nie mogą nikogo dyskryminować, np. nie mogą dotyczyć tylko producentów z określonego miasta czy państwa.
- 3) opierają się na otwartej i przejrzystej procedurze oceny, w której mogą uczestniczyć podmioty publiczne, konsumenci, producenci, dystrybutorzy czy organizacje pozarządowe.
- 4) umożliwiają ubieganie się o przyznanie certyfikatu każdemu podmiotowi.
- 5) zapewniają, że podmiot ubiegający się o certyfikat nie ma decydującego wpływu na podmiot, który go wydaje.

WARUNKI DOT. STOSOWANIA OZNAKOWANIA W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH (2)

- Zgodnie z art. 30a ust. 3 PZP wykonawca w praktyce ma możliwość użycia w realizacji zamówienia produktu czy usługi z **innym certyfikatem, niż żądał zamawiający, pod warunkiem, że są one równoważne**, czyli spełniają takie same standardy.
- Oznakowaniem, które spełnia wszystkie wymienione warunki i jest jednym z bardziej rozpowszechnionych w Polsce, jest

znak Fairtrade

WARUNKI DOT. STOSOWANIA OZNAKOWANIA W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH (3)

- Ponieważ może istnieć kilka certyfikatów, których uzyskanie wymaga spełnienia tych samych warunków, zamawiający powinien **zawsze dopuszczać możliwość wykorzystania produktów posiadających certyfikaty równoważne** bądź możliwość dostarczenia przez wykonawcę innych środków dowodowych potwierdzających, że użyte produkty spełniają wymagania określonego oznakowania (w szczególności dokumentację techniczną producenta).

ODPOWIEDZIALNE ZAKUPY ZE ŚRODKÓW UE

- Realizatorzy projektów współfinansowanych ze środków europejskich, w tym z Europejskiego Funduszu Społecznego, są w Polsce **zobowiązani do stosowania aspektów społecznych przy udzielaniu zamówień** w ramach realizacji projektów.
- Jednym z rozwiązań spełniających ten wymóg jest oznakowanie społeczne, w tym

Fairtrade

- **W wytycznych** dotyczących wydatkowania środków w ramach projektów europejskich w Polsce **oznakowania Sprawiedliwego Handlu są wspomniane jako przykład zastosowania społecznie odpowiedzialnych zamówień.**

DLACZEGO FAIRTRADE?

- Wśród oznakowań społecznych, które spełniają warunki określone w PZP jest znak **Fairtrade**.
- **Fairtrade** jest jednym z najbardziej popularnych znaków certyfikacyjnych odnoszących się do etycznych produktów, tj. takich, które wyprodukowano z poszanowaniem standardów społecznych i środowiskowych.
- Oznaczane są nim produkty z tzw. globalnego Południa (Ameryki Łacińskiej, Karaibów, Afryki, Azji i Oceanii).
- Przy ich produkcji spełnione zostały kryteria zapewniające producentom (drobnym rolnikom i pracownikom) bezpieczne warunki pracy, równe traktowanie i godziwą zapłatę za plony.
- Dodatkowo producenci otrzymują premię Fairtrade na finansowanie rozwoju działalności i projekty służące lokalnej społeczności.
-

FAIRTRADE A FAIR TRADE

- **Fairtrade** – to nazwa własna. To określony system certyfikacji i oznaczania produktów Sprawiedliwego Handlu. Jego właścicielem jest Fairtrade Labelling Organisations International (Fairtrade International). Fairtrade International opracowuje kryteria międzynarodowego znaku certyfikacyjnego Fairtrade, a niezależna organizacja certyfikująca FLO-CERT GmbH dokonuje audytów zgodności z kryteriami Fairtrade.
- **Fair Trade** – jest pojęciem szerszym niż Fairtrade i dotyczy całego ruchu Sprawiedliwego Handlu. Odnosi się do organizacji i różnych systemów certyfikacji organizacji i produktów (**w tym** Fairtrade, ale także Naturland Fair, Fair for Life, EcoCert Fair Trade oraz produktów dostarczanych przez certyfikowane Organizacje Sprawiedliwego Handlu jak np. World Fair Trade Organization).

NAJPOPULARNIEJSZE PRODUKTY FAIRTRADE

- kawa
- kakao
- banany
- herbata
- cukier trzcinowy
- bawełna
- soki
- kwiaty
- suszone owoce
- wina
- miód, orzechy
- piłki sportowe
- ryż, komosa ryżowa (quinoa)
- przyprawy
- złoto

JAK PRAKTYCZNIE WYKORZYSTAĆ FAIRTRADE W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH?

Zamawiający powinien:

- posiadać podstawową wiedzę na temat zrównoważonych zamówień publicznych i oznakowania **Fairtrade**.
- rozpoznać rynek i dostępność produktów Fairtrade lub usług realizowanych z wykorzystaniem produktów **Fairtrade**.
- upewnić się, czy produkty/usługi z certyfikatem będą przydatne w planowanych zamówieniach.
- umieścić odpowiednie zapisy w dokumentacji postępowania.
- zobowiązać wykonawcę do eksponowania informacji o tym, że produkt ma certyfikat **Fairtrade** i co on oznacza – pozwoli to na promowanie idei zrównoważonych zamówień publicznych.

PRZYKŁADY STOSOWANIA OZNAKOWANIA SPOŁECZNEGO W ZAMÓWIENIACH (1)

- 2018: gmina [Sępólno Krajeńskie](#) (woj. kujawsko-pomorskie) – OPS przeprowadził przetarg nieograniczony na organizację zajęć, spotkań i kursów dla uczestników projektu „Klub Integracji Społecznej w Sępólnie Krajeńskim”. W przetargu uwzględniono oznakowanie społeczne jako preferencję (kryteria oceny ofert) nadając mu wagę 10 pkt. na 100 możliwych.

Kryterium dotyczyło kawy w ramach serwisu kawowego dla uczestników zajęć, która miała mieć certyfikat [Fairtrade](#) lub inny równoważny certyfikat potwierdzający spełnianie przez ten produkt kryteriów Sprawiedliwego Handlu.

PRZYKŁADY STOSOWANIA OZNAKOWANIA SPOŁECZNEGO W ZAMÓWIENIACH (2)

- 2018: miasto **Katowice** przeprowadziło postępowanie na wykonanie gadżetów z przeznaczeniem na cele promocyjne miasta. Jednym z nich była kawa ziarnista w opakowaniu z logo Katowic. W kryteriach oceny ofert uwzględniono posiadanie przez tę kawę certyfikatu Fairtrade, za co wykonawca mógł uzyskać dodatkowe 40 pkt. na 100 możliwych do uzyskania w ocenie oferty.

PRZYKŁADY STOSOWANIA OZNAKOWANIA SPOŁECZNEGO W ZAMÓWIENIACH (3)

- 2019: [Główny Urząd Statystyczny](#) przeprowadził postępowanie na usługi cateringowe dla potrzeb spotkań organizowanych w swojej siedzibie w Warszawie, w którym jednym z kryteriów oceny ofert było zapewnienie w serwisie kawy posiadającej certyfikat [Fairtrade](#) lub inny równoważny. Dostawca mógł otrzymać za to 10 punktów na 100 możliwych.
- Podobne kryterium zastosował w 2018 roku [Urząd Zamówień Publicznych](#) w odniesieniu do serwisu kawowego dla uczestników organizowanych przez siebie szkoleń.

POZNAJ STANDARDY FAIRTRADE

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

WIĘCEJ INFORMACJI NA TEMAT FAIRTRADE ZNAJDĄ PAŃSTWO W SERWISIE

[fairtrade.org.pl](https://www.fairtrade.org.pl)

FUNDACJA „KOALICJA SPRAWIEDLIWEGO HANDLU” – FAIRTRADE POLSKA

ul. Sławkowska 12
31-014 Kraków

Serwisy internetowe

- [fairtrade.org.pl](https://www.fairtrade.org.pl)
- facebook.com/FairtradePolska
- instagram.com/FairtradePolska
- twitter.com/FairtradePolska
- youtube.com/FairtradePolska

• Visegrad Fund

Prezentacja powstała w ramach międzynarodowego projektu „V4 Cooperation for moving forward fair trade as socially innovative economic model” finansowanego z funduszu wyszehradzkiego. Za treść odpowiada Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska.